

УДК 330.8

О.О. Чередніченко, канд. техн. наук, доц. (НУБіП України, Київ)

РОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ» В СИСТЕМІ ОСВІТИ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІСТА

У сучасному світі дуже швидко зростає обсяг економічної інформації, що вимагає швидкої орієнтації і мислення для прийняття необхідних рішень. Поєднуючи наявні відомості історичних і економічних наук, вдається виокремлювати характерну сутність економічних процесів, визначати передумови та певні причини виникнення, аналізувати та прогнозувати наслідки впливу різних факторів в різні періоди суспільного історичного розвитку. Для формування необхідних для підвищення професійної підготовки сучасного економіста компетенцій важливими є історико-економічні знання [1].

Довгий час тривають дискусії щодо змісту складових економічної освіти. Деякі дисципліни виключають із навчальних планів, інші – суттєво скорочують за обсягом. Недооцінювання певних дисциплін із напрямку економіки негативно відображається на становленні цілісної системи здобування знань і вмінь, формування економічних мотивів і потреб, розвитку професійних якостей тощо. В результаті погіршується якість підготовки фахівців, оскільки фундаментальні економічні дисципліни формують і розвивають економічне мислення, культуру та ринкову психологію, впливають на розуміння економічної політики та процесів світової економіки.

Актуальність вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» в системі підготовки економістів полягає в формуванні знань генезису, закономірностей і наслідків розвитку економіки. Узагальнення таких знань сприяють конкретизуванню подальшого економічного розвитку. Багато співзвучного сучасності відображене в роботах Ф. Герцберга, А. Файоля, М. Кондратьєва, М. Туган-Барановського, І. Янжула, М. Бунге та інших. Важливими є твори класиків економічної науки, зокрема Дж.М. Кейнса, А. Маршалла, Дж.С. Мілля, Д. Рікардо, А. Сміта, й українських учених, сучасних західних теоретиків П. Самуельсона, Дж. Стігліца, М. Алексеєнка, С. Гловайського, К. Воблого, Й. Кулішера та ін. Також сучасними науковцями представлена велика кількість навчальних видань із історії економіки та економічної думки.

Дана дисципліна являє собою історичний аспект розвитку економіки суспільства, оскільки «зміст будь-якої науки включає історію й не може бути задовільно викладений поза нею» [2].

«Історія економіки та економічної думки» дозволяє відслідковувати перебіг певного економічного процесу й визначати конкретні передумови та результат соціально-економічних перетворень. Це сприяє підвищенню рівня підготовки кваліфікованих фахівців, які здатні швидко та об'єктивно орієнтуватися при виборі кращих економічних рішень [3].

Актуальність даної дисципліни зростає в сучасних умовах необхідності розуміння історико-економічного розвитку українських земель. Сукупність знань і багаторічного досвіду суспільства, теорій і концепцій економічної науки дають можливість правильного свідомого вибору напрямку соціально-економічного розвитку, який би найкраще сприяв реалізації національних інтересів. Аналізуючи певні аспекти економіки в її історичному розвитку, а також підходи різних економічних шкіл можна предметніше розібратися з господарськими проблемами сучасності та знайти їхнє оптимальне вирішення. Розуміння сутності сучасних економічних проблем потребує визначення причин виникнення задля формування механізму їхнього вирішення.

Дана дисципліна включає вивчення та аналіз соціально-економічного розвитку різних країн і характеристику економічних теорій різних напрямків. Окрім того, розглядається внутрішня й зовнішня державна політика, суспільні рухи, передумови й економічні наслідки воєн, визначається вплив національних і етнографічних особливостей, релігійних культур тощо на економіку. Фундаментальність «Історії економіки та економічної думки» в системі економічних наук підсилюється тим, що всі соціально-економічні проблеми вирішуються з урахуванням їхньої ролі в контексті економіко-історичного розвитку. Економіст завжди в своїй діяльності використовує історико-економічні матеріали та методи.

Без розуміння взаємозв'язків і взаємозалежності історичного й економічного розвитку економіст володіє недостатнім і обмеженим інструментом пізнання суспільного виробництва. Без вивчення впливу історичних факторів економіка становить сукупність дискретних станів.

Підкреслюючи важливість дисципліни «Історія економіки та економічної думки» в системі підготовки економістів, необхідно виділити наступні висновки:

1. Складовою фахової підготовки є не просто набір навичок і професійних вмінь, а ще й розуміння перспектив розвитку та формування цінностей.

2. Повноцінне формування професійних компетентностей створює основу для уникнення помилок, уміння застосовувати інформацію, реалізації «траєкторії успіху».

3. Вміння приймати ефективні рішення базується на вивченні досвіду. Особливо актуальним це є сьогодні в контексті прориву реформ.

4. Економіка без історії є набором дискретних станів із готовими результатами на пустому місці. «Історія економіки та економічної думки» розглядає розвиток економічних процесів у динаміці, визначає закономірності та тенденції, що особливо важливо в умовах сучасних глобальних викликів перед Україною.

5. Без історичної концепції втрачається теоретичний рівень аналізу економічних процесів, унеможлиблюється дослідження ланцюга «причини – процес – наслідки – причини наступного процесу».

6. Дисципліна «Історія економіки та економічної думки» викладається в багатьох провідних університетах світу, зокрема Оксфордському, Кембриджському, Принстонському тощо, а також вітчизняних – КНУ імені Тараса Шевченка, НУ «Києво-Могилянська академія», НУБіП України.

7. Сучасний етап розвитку нашої держави потребує поглиблення національної свідомості задля подолання штучного спотворення або вакууму щодо історико-економічного минулого України.

Інформаційні джерела

1. Омеляненко, О.П., & Зінченко, М.М. (2016). Історія економіки та економічної думки, як когнітивна складова підготовки бакалаврів в КНУБА. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*, (34), 131-139.

2. Шумпетер Й. Теория экономического развития. М.: Прогресс, 1982. 487 с.

3. Червоніченко, О.О. (2024). Еволюція теорій економічного розвитку у сучасному вимірі. *Економіка та підприємництво в умовах сучасних викликів*, 19.